

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Glasilo Socialistične stranke, ... slavije.

Izhaja vsak petek popoldne. Ne frankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave: Ljubljana, Vidovdanska ulica 11. — Telefonski priključje.

Štev. 50.

V Ljubljani, dne 27. novembra 1925.

II. Leto.

Radič in delavstvo.

Radičevi ljudje v Sloveniji hočejo spraviti v svoje politične vode tudi delavca. Zatrjujejo, da je interes delavca v skladu z interesom kmeta, oba spadata zato v skupno fronto in v eno stranko.

Radičev nedeljski govor je dokazal neskladnost obeh interesov in, kdor je pazno poslušal ali pa prečital Radičev govor, mora reči: za delavca ni mesta v Radičevi stranki.

S pacifizmom se je ponašal uporni Radič, o pacifizmu je besedičil Radič v ječi, o srboritem bojnem razpoloženju pa je govoril spokornjeni prosvetni minister Stipica Radič.

Kdor zahteva nasilnih izprememb državnih mejnikov, kdor pridiguje o enodušnem razpoloženju za vojno z Italijo, ta pač ne more reči, da je pacifizem njegov program. Pacifist ne razburja zunanje sveta! Pacifist ne neti mednarodnega sovraštva. Tak fluid bo pokopal v ruševinah kulturo in civilizacijo, zaustavil napredek in upropastil delavska življenja.

Če izločimo iz Radičevega govora vse posrečene in ponesrečene prisposode in parabole, vidimo, da je postavil Radič svojemu političnemu udejstvovanju program, ki odgovarja potrebam veleposestva, zahtevam velikega kmeta, ki pa težko ogroža interese majhnih kmetov in kmečkega delavstva.

Odprava izvozne carine na žito, živino in druge poljske pridelke je prvi izraz Radičevega političnega kreda.

Vprašamo le: kaj ima naš majhni bajtar interes na tem, da se bo podražila moka, ki jo mora sam kupovati za svoje gospodarstvo?

Prav pa je, da je sedaj Radič stopil s svojim pravim programom na plan. Ko bo njegova beseda meso postala, bo tudi zadnji delavec uvidel, da je Radičev program njeemu škodljiv in kvaren.

Za delavski razred nastopa nova težka doba. V uvaževanju interesov velikega kmeta se ne bodo upoštevali interesi kmečkega in industrijskega proletariata. Socialni boji, boji za človeško življenje bodo sedaj tem hujši, čim bolj se bo uveljavljala v političnem življenju Radičeva smer.

Zato je prav, da bo prihodnji naš pokrajinski zbor razpravljal o agrarnem programu. Vsaj bo potem ravno socialistični proletarijat moral izvesti tudi na deželi ločitev razredov. Solidarnost veleagrarcev na eni in solidarnost kmeta, kmečkega delavstva in industrijskega proletariata na drugi strani.

Sedaj so minuli časi, da bi Radič mogel zadovoljiti interese obeh razredov. Z besedičenjem in frazarenjem je to poizkušal, pri političnem delu pa bo ta neskladni interes obeh razredov potisnil Radiča v boj proti delavskemu razredu.

Po Radičevem nedeljskem govoru v Ljubljani je nastopila glede njegovega političnega koncepta popolna jasnost. Vsi, ki so jih omamljale Radičeve mirotvorne in čovječanske kraljice, vsi, ki jih je slepil z uporniški in revolucionarnimi govori so lahko videli, da je tudi Radičev program meščanski, buržujski in nasproten razrednemu boju. Zanikanje te zgodovinske resnice pa bo pokopalo tudi Radiča in njegovo stranko.

Iz notranje politike.

Politični položaj.

V zatišju, tudi političnem zatišju ni sapa in ne prepaha. Zato je tudi v jugoslovanski vladi sedaj božji mir in nič se ne brečata Pašič in Radič. Nasprotno. V tem političnem zatišju, ko vse miruje in se nič ne dela je Radič celo spoznal, da je Pašič velik človek, sicer brez iniciative, pa vendar brihten in kunšten.

Radič sam pa je »iz pasjega repa vsekan«. Usta je odprl, malo bolj na široko jih je raztegnil, pa je še samostojne demokrate navdušil in celo ateta »Naroda« do ploskanja in odobravanja pripravil. Radič dobro ve, da je gobezdanje o Koroški kar dobra zavba za Ljubljance.

In Radičev govor je bil tudi ponovna dobra preizkušnja za nedosegljivo taktiko klerikalne in samostojne demokratske stranke. Radičev prihod v Ljubljano je povzročil pri nekonzentriranih klerikalnih koncentracijo žvižganja in divjanja, pri koncentriranih samostojnih demokratih pa nekonzentracijo politične taktike. Ljubljanski samostojni demokrati so namreč Radičev govor odobraval, južni njihovi bratje pa so zaradi tega govora pisali interpelacije.

Pa to ni vse delo, ki ga vrše narodni zastopniki in ljudski »prvoboritelji« in spasiitelji. Tudi proračunske debate imajo sedaj v Beogradu. Ker štedijo, zato bodo lahko povišali izdatke za vojsko, ker so proti birokraciji in nepotrebnem uradništvu, bodo ustvarili še nekaj podtajniških, komisarskih in inšpektorskih mest in ker so stalni zaščitniki uradništva, bodo podaljšali pokojninsko pravico za pet let. Čemu bi šli v pokoj, če jih pa tako radi imamo. In, da bo vse še bolj poceni, bodo odpravili izvozno carino na žito, mast in moko.

Vse to deluje — tudi Pašič — u ime seljačke demokracije.

Poslanci so sedaj doma. Prav nič ne zamerijo, če so doma in še Žebotu se dobro godi, da lahko lenobo pase in dnevnice vleče. Le Korošec je na rajzi. Po Bosni in Hercegovini roma, govori, razpravlja in zabavlja, pa krščansko ljubezen udejstvuje.

Parlamentarno delo.

Kljub vstopu Radiča v vlado, delo v parlamentu ne krene naprej. Zato se že zopet govori, da bo parlament odgojen takoj, ko sprejme dvanajstine, kajti vlada nima pripravljene nikakega zakonskega načrta za skupščino! Zakaj pa tudi — ali ni pri nas vse tako lepo urejeno, da ne rabimo novih zakonov, godi se nam kot v Indiji Koromandiji! Čemu novi zakoni — saj jih itak ne izvajamo. In brez parlamenta se vendar komodnejše vlada. Drugače se le najde kdaj kak opozicionalen poslanec, ki stavi neprijetna vprašanja na ministre, na katera je treba odgovarjati, ali pa vsaj leči v postelj — kakor naredi naš g. zunanji minister, kadar bi moral odgovarjati na interpelacije! Radičeva porodica bo pa tudi lažje vladala brez kontrole parlamenta! Ker dobivajo poslanci svoje dijete tudi kadar so doma, so slednjič tudi ti zadovoljni!

Radič v Ljubljani.

Nazadnje smo ga vendar videli tudi v Ljubljani, Radiča namreč,

ter ga slišali, kako govori. Kdor ga je čul, je razočaran in se čudi, da se vrtili okrog tako zmedene glave naša notranja politika že celih sedem let. Zanimanje za Radičev prihod v Ljubljano je bilo veliko — med klerikalci in Žerjavovci namreč. Ti so ga pričakovali na kolo dvoru in drugi dan pred Narodnim domom ter ga z žvižganjem pozdravili: dobili smo torej novo enotno fronto proti Radičevcem, ki pa se ne bo obnesla. Klerikalcev sicer ni sram, da so demonstrirali proti Radiču, Žerjava pa je hudo sram in zato taji demokratsko časopisje udeležbo svojih somišljenikov pri mačji godbi proti Radiču. Klerikalci pa se jeze na nezveste sobojevnike. To je tudi edina domača nesreča, ki jo je zakrivil Radičev prihod, ki ni drugače zapustil nikakega sledu v megljeni Ljubljani. Pač pa je Radič streljal v Ljubljani zunanje politične kozle, ko je naše »zaveznike« Lache napadel. Zato ga je Mussolini takoj potegnil za ušesa in Radič sedaj temeljito taji, kar je v Ljubljani nad tisoč ljudi slišalo. Pa recite, da ni Radič resen možič! Uboga prosveta, ki jo bo mrevaril: če se bodo profesorji in študenti po njem ravnali, bomo imeli kmalu še več zmešanih filozofov, kot jih že imamo!

Seljačka korupcija.

Pravijo, da je Pašič korupcionist in Radič je svojčas šel v boj proti beograjski korupciji. Toda časi se spreminjajo in Radič piska danes že drugo pesem: On sedi v vladi, njegov sinovec je tudi minister; svojega zeta in svojo hčerko — tako beremo — misli tudi postaviti v ministrstvo prosvete — da bo familija kompletna, manjka samo še, da postane gospa Marženka min. predsednik! Res, huda je korupcija, če jo uganja gospoda, toda če postane seljak korupcionist je stvar še hujša! Pašič ima priliko, da se na stara leta od Radiča še marsikaj nauči!

Občinske volitve v Ljubljani.

Dolgo je trajalo, nazadnje pa vendarle ni bilo več mogoče čakati z razpisom občinskih volitev v Ljubljani in tako je določil vel. župan kot volilni dan 7. marca 1926, ki je nedelja. Pri zadnjih volitvah so razpisali volitve na delavnik, očitno v nameri, da bi manj delavstva prišlo na volišče, toda ogorčenje delavstva je bilo tako veliko, da so se sedaj vendar premislili. Volilni red je ostal seveda še stari — dr. Žerjav, ki ga je ustvaril, ga seveda ne bo popravljal, klerikalci pa se tudi ne brigajo za to, da bi stavili v parlamentu predlog za njegovo spremembo; njihovo ogorčenje zoper ljubljanski volilni red začne vedno šele, ko so volitve razpisane, neha pa takoj po volitvah in ne sega do Beograda!

Za volitve v Delavsko zbornico

se klerikalci na vso moč pripravljajo. »Slovenec« polni svoje predale s študijami o Delavski zbornici, ob nedeljah pa se vrste shodi za kuharice in služkinje, kjer peste lepi kapelančki brhka dekleta za krščansko socialni solidarizem, ki naj združi bogatega in reveža — pod eno odejo!

Po svetu.

Demisija francoske vlade.

Pretekli teden je francoski parlament razpravljal o finančnem načrtu Painlevejve vlade. Pri glasovanju o petem členu tega načrta pa je ostala vlada v manjšini. Ker je vlada smatrala to za nezaupnico, je še isti dan podala demisijo. Sestava nove vlade je bila poverjena dosedanjemu zunanjemu ministru Briand. Njegov poskus sestaviti novo vlado se je ponesrečil. Ze pri zadnji knizi smo izjavili, da mora računati vsaka sedanja francoska vlada s socialisti, ki so v parlamentu druga najmočnejša stranka. Ob enem smo izjavili, da uživa njih zupanje le sedanji zbornični predsednik Herriot. To trditev ponavljamo in trdimo, da je mož bodčnosti Herriot.

Izid čeških volitev.

Po prvem, drugem in tretjem skrutiniju centralne volilne komisije je bil ugotovljen volilni rezultat na Češkoslovaškem. Od 300 mandator dobe posamezne stranke sledeče število mandatov:

Češka social.-dem.	29
Nemška soc.-dem.	17
komunistična stranka	41
agrarci	40
narodni socialisti	28
nemški kršč. soc.	13
ljudska stranka	31
slovaška ljudska stranka	23
madžarska kršč. stranka	4
nem. nacionalna stranka	10
obrtna stranka	13
poljska delavska stranka	1
avt. poljedelska v Podk. R.	1
nem. nar. socialisti	7
nar. demokratska stranka	13
nem. poljedelska zveza	24

Divjanje fašistov.

Pretekli teden je bil italijanski parlament ob priliki vrnitve komunističnih poslancev v zbornico pričal žalostnih dogodkov. Parlament je bil pozornica bestijanosti fašističnih poslancev. Ko je namreč govoril poslanec Maffi proti Mussoliniju, so se ga dejansko lotili fašisti in ga vrgli iz zbornice. — Sedaj nam je lahko razumljivo, zakaj socialisti nočejo zapustiti Aventina in se vrniti v parlament. Nasilje je v Italiji od dne do dne večje in naprejeno proti vsem opozicijskim strankam. Fašizem se je z največjo silo vrgel na opozicijsko časopisje, ki je močno orožje, ako ga ima v rokah opozicija. Deloma je vlada opozicijskemu časopisju prepovedala izhajanje, važnejše in tradicionalne velike italijanske liste pa je spravila v svojo oblast, kar jo je stalo mnogo denarja. S posebnim zakonom bo v kratkem v Italiji prepovedana rdeča zastava. — Ni torej čuda, da je Mussolini proti Italiji s temi nečuvnimi dejanji nahujskal ves svet, ki z največjo skrbjo pričakuje izbruha meščanske vojne v Italiji.

Fašizem je danes mednarodno vprašanje, ki se mu mora zoperstaviti vse, kar čuti demokratično in hrepeni po umirjenju ne le Italije, temveč vsega sveta.

„Nova“ Perzija.

Kakor smo poročali, je bil po sklepu perzijskega parlamenta rešen kraljevskih poslov dosedanji perzijski šah. Po odstavitvi je na-

stalo vprašanje ali bo Perzija postala republika, ali bo ostala monarhija. Vršile so se kmalu potem volitve v ustavodajno skupščino, ki so potekle popolnoma mirno. Vse pokrajine so se izjavile za to, da postane bodoči šah Riza Khan, dosedanji poveljnik perzijske armade.

Mednarodna akcija za osemurni delovni čas.

Danska socialno demokratična vlada je predložila parlamentu zakonski načrt odnosno ratifikacijo washingtonske konvencije o osemurnem delavnem času.

Socialistična stranka v Španiji je obvestila tajništvo Socialistične Delavske Internacionale, da je stranka skupno s špansko strokovno zvezo sestavila skupni odbor obeh organizacij, kateremu je poverjena naloga, da podvzame vse potrebne korake za akcijo, da se sprejme washingtonske konvencije. Kdaj se bo spomnila na ratifikacijo washingtonskih konvencij o osemurniku in raznih drugih konvencij, ki so bile sprejete na konferencah Mednarodnega urada dela v Ženevi naša vlada?

Socialistična konferenca v Georgiji.

Socialno demokratična stranka Georgije obstoja pod boljševiskim režimom samo ilegalno (tajno). Stranka kljub temu deluje že ves čas, odkar so boljševiski osvojili Georgijo. Pred kratkim je imela svojo tretjo tajno konferenco. To je bila prva konferenca od meseca septembra 1924.

Konferenca so se udeležili zastopniki vseh tajnih organizacij stranke iz vseh delov Georgije. Konferenco so posetili tudi zastopniki tajnih strokovnih organizacij. Konferenca se je bavila s položajem v Georgiji pod boljševiskim sistemom. Neznosno stanje so živo slikali poetini zastopniki. Sprejete so bile številne resolucije, med katerimi je najvažnejša ona, kjer je ponovljena želja po samostojnosti Georgije. Konferenca je široko razpravljala o taktiki stranke o njeni nalogi, da združi v svoje tajne organizacije vse delavce in kmete Georgije. Stranka ima sedaj tudi svoje tajno glasilo »Naše edinstvo«, ki se v tisočih izvodih razpečava preko tajnih organizacij med georgijski industrijski in kmečki proletarijat.

Konferenca je pooblastila strankine zastopnike v inozemstvu, da še nadalje vodijo boj za osvobodjenje Georgije in za ta boj zainteresirajo evropske socialistične stranke.

Iz stranke so bili izključeni nekateri sodrugi, ki so se obnašali do boljševiskih oblasti zelo sumljivo.

Volitve na Portugalskem.

8. novembra t. l. so se vršile na Portugalskem volitve v portugalski parlament, pri katerih je dosegla portugalska socialistična stranka lepe uspehe. Dobila je dva mandata, dočim je imela preje le enega. To so obenem edini delavski poslanci v portugalskem parlamentu.

Fašizem na Angleškem.

Fašizem je izrastek kapitalističnega družabnega reda v času, ko izgublja vpliv na delavske množice in skuša s silo in terorjem obvladati nad temi množicami svojo oblast. Zato je razumljivo, da se bo ta izrodek pojavil povsod tam, kjer se bo delavski razred otresel vpliva buržoazije. Najlepši dokaz zato je Angleška. Tudi angleška buržoazija hoče posnemati Mussolinija in uveljavljati na ulicah njegove metode. Ze prvi poskusi, uveljaviti te metode nam kažejo, da je v prvi vrsti fašizem naperjen proti naraščanju moči delavskega razreda. Dokler se fašizem ne povsode do oblasti izziva male spopade in nasilja nad delavskim razredom in njegovim tiskom. Tako so fašisti napadli pred nekaj dnevi kolporterje socialističnega glasila »Daily Herald« in jim ga odvzeli. Ob tej priliki so priredile delavske organizacije proti tem nečuvnim napadom velike protestne shode.

K pokrajinskemu zboru.

Za 20. december sklicujemo pokrajinski zbor v Celju. Dnevi naših strankinih zborov so v strankinem razvoju vedno važni mejniki. Zato je potrebno, da se vse strankine organizacije za pokrajinski zbor kar najboljše pripravijo, naloga strankinih delavcev pa je, da pripravljajo z diskusijo vprašanj, ki so na dnevnem redu pokrajinskega zbora, razčiščenje pojmov, da je debata na zboru temeljitejša in uspešnejša.

Pokrajinsko načelstvo je postavilo — razen običajnih točk — na dnevni red letošnjega pokrajinskega zbora sama aktualna in važna vprašanja. Naj obrazložimo s par vrsticami posamezne točke tega dnevnega reda.

Referat o politiki stranke v samoupravnih korporacijah naj rodi ta rezultat, da bomo imeli za delovanje naših somišljenikov v občinskih zastopih ter v bodočih srezkih in oblastnih skupščinah in odborih sestavljen jasn akcijski program. Socialistično delavstvo se mora važnosti samoupravnih korporacij zavediti, posebno pa tega, da je za praktično rešenje posebno raznih socialno-političnih nalog samoupravna korporacija izredno primerno torišče. Cela vrsta nalog, ki jih država noče in ne more izpolnjevati, posebno, ker delavstvo v parlamentu nima svojega zastopstva, čaka rešitve potom samouprav in le od sposobnosti naših zastopnikov v samoupravnih telesih je odvisno, če in kako naj se te naloge rešijo. Diskusija o tem referatu naj ima torej po vsem praktičen cilj usmeriti vse sile naših zastopnikov v občinah, srezih in oblasteh v istem pravcu.

Referat o socialnih institucijah (delavska zbornica, urad za zavarovanje delavcev, bratovske skladišnice, borza dela, inšpekcija dela itd.) naj pokaže na hibe v delu in organizaciji teh za delavstvo tako važnih ustanov ter naj ustvari akcijski program za zboljšanje razmer v že obstoječih institucijah in naj nam predloži tudi vso važnost boja za starostno zavarovanje vsega delavstva, ki ga država — kljub zakoniti dolžnosti — noče oživotvoriti.

Tudi praktičen agrarni program si mora stranka izdelati. V naših vrstah že imamo mnogo malokmečkega življa in kmečkih delavcev, vendar pa moramo agitačno in organizacijsko delo med temi sloji še razširiti in poglobiti. Brez jasnega agrarnega programa pa je to delo otežkočeno, ne glede na to, da je naša dolžnost to delo vršiti na podlagi našega agrarnega programa, ne pa morda s kakimi agitatoričnimi in demagoškimi gesli. Da zamoremo tudi to delo enotno usmeriti, k temu naj pripomore praktičen agrarni program, ki naj poskuša rešiti dnevna agrarna vprašanja, ki so za našega proletarskega kmeta in kmečkega delavca aktualni. Zavedamo se, da ta naloga ni ravno lahka; z agrarnimi vprašanji so se in se bavijo socialistične stranke tudi drugod, tudi internacionala obravnava ta vprašanja: ta del socialističnega programa je morda še najmanj obdelan in razčiščen. Vendar pa upamo, da nam bo mogoče v skromnem obsegu vendarle sestaviti v glavnih obrisih smernice za reševanje dnevnih agrarnih vprašanj, ki se pojavljajo pri nas. Praktičen topogledni program nam

je potrebnejši, kakor teoretično reševanje res težkega in kompliciranega agrarnega vprašanja iz socialističnega vidika.

Zelo aktualno in morda najbolj sporno pa je vprašanje taktike stranke, o kateri bomo na zboru govorili. Pri tem se moramo seveda zavediti, da nam konečna odločitev v tem vprašanju ne pristoja, temveč, da smo kot del SSJ zavezani pokoriti se onim taktičnim smernicam, ki nam jih daje kongres celokupne stranke, ki se bo letos vršil kmalu po našem pokrajinskem zboru. Vendar pa je kljub temu razgovor o strankini taktiki tudi na našem kongresu potreben in to iz dveh vzrokov. Prvič za to, da ve kongres celokupne stranke računati z našimi pogledi na strankino taktiko in drugič za to, da se pogovorimo o taktičnih vprašanjih, ki se tičejo strankine politike v mejah Slovenije.

Izven dvoma je, da se mahaja delavsko gibanje pri nas v Sloveniji in v celi državi v važni razvojni fazi. Poprej razcepljeni deli stremne instinktivno k enotnosti, pojmi se razbistrujejo. Da je poklicana naša stranka, ki je edina delavska razredna stranka v državi, ki ima svojo trdno, če tudi ne ravno močno, organizacijo in jasn program, igrati v tej dobi razvoja veliko vlogo, to je izven vsakega dvoma. Mi moramo biti ona os, ki naj zbere okrog sebe doslej razbito in razdvojeno delavstvo. O načinu pa, kako naj se to izvrši, pa obstoje precej različni mnenja: dočim hoče en del sodrugov z neizprosno programatično doslednostjo pokazati, da so bili in so pogledi in delo stranke pravilni in čakati na to, da se delavstvo, ki doslej ni hotelo stranki slediti, o tem prepriča in pride k nam, gleda drugi del na to vprašanje drugače. Ti drugi mislijo, da je treba delavstvu, ki je doslej stalo izven socialističnega pokreta, to pot olajšati s tem, da se — kljub še obstoječim razlikam — skuša z drugače opredeljenim delavstvom najti dodirnih točk v vseh dnevnih vprašanjih ter pri reševanju teh vprašanj nastopati skupno ter prepuštili razvoju, da privede vse delavstvo v enotno organizatoričen okvir, ki seveda ne more biti drugačen, kakor socialistični, ker je naše programatično gledanje edino pravilno in odgovarja interesu delavskega razreda.

Eno je gotovo: kljub različnemu gledanju, se na tem vprašanju taktike ne bomo razdvajali, ker velja za nas princip, da se v vseh taktičnih vprašanjih pokorava manjšina večini. Da pa bo gotovo važna odločitev v vprašanju taktike stranke tem bolj premišljena in da bodo vsakemu delegatu razlogi, ki jih eni in drugi za svoje stališče navajajo, jasni, pa je potrebno, da o tem vprašanju naše organizacije na svojih sestankih temeljito razpravljajo.

Ta razprava pa je potrebna tudi v našem časopisu. Zato prosimo vse sodruge, da pripravljajo tudi duševno za naš zbor s tem, da obravnavajo vprašanje strankine taktike, kakor seveda tudi vsa druga, na dnevnem redu kongresa stoječa vprašanja, v našem časopisu.

S tem vabilom zaključujemo ta članek, v nadi, da bo rodil živahno debato, ker to je najboljše priprava za kongres!

Neverjetno.

Mizernost in nevdržnost zdravstvene politike v naši državi je z bengalično lučjo osvetlila in razkrila sledeča, v vseh časopisih objavljena notica: Ljubljanska bolnica išče v našem primerno hišo, kjer bi lahko namestila kakih 250 duševno bolnih ljudi.

Marsikdo je notico prebral, ne da bi si bil predočil, kaj taka notica pove. — Torej: za te siromake, ki so najbolj vestne nege in oskrbe potrebni, bo vsaka hiša dobra, bo vsak

zavodi prenapolnjeni. Vsak že vo povedati, da so razmere v naši umobolnici — naravnost strašne, toda, nihče se ne zmeni, da bi ravno v tem pogledu zahteval takojšnje in temeljite remedure.

Vedeli smo, da je umobolnica na Studencu že sama tako urejena, da ne odgovarja več svojemu namenu. Sedaj pa naj najeta stara hiša zadosti najelementarnejšim zdravstvenim in higijeničnim zahtevam!

Kaj gospoda še nima dovolj žalostnih izkušenj s prisilno delavnico? Kaj naj se sedaj iz tega izjemnega slučaja napravi pravilo. Pravilo, da so umobolnici v breme javnosti, splošnosti in da je zato prava zdravstvena politika ta, ki jih požene hitro in brzo pod zemljo?

Zal, vsa javnost je tudi pri takem početju, pri taki svinjariji popolnoma apatična. Kvečjem, da se pritoži posamezni svojec, kako je našel svojca v umobolnici potolčenega zato, ker se začasno nahaja v takih prostorih!

Pa dovolj o umobolnicah!

Nič boljše, ali pa celo še slabše je z ostalimi bolniki. Kdor ve, da je imela ljubljanska bolnica tekom letošnjega leta najmanj 13.000 bolnikom, ko ima komaj 500 postelj na razpolago, ta si lahko predoči, v kakšnih razmerah se zdravijo v naših bolnicah nesrečni bolniki.

Pa to še ni vse. Pustimo ob strani hrano in oskrbo, vprašajmo, kako je z zdravniškimi in zdravilnimi napravami v naših bolnicah. Tekom zadnjih let nabavljajo bolnice le redko novega zdravniškega instrumentarija in — danes je bolnica s tem slabše preskrbljena kakor pa pred vojno. Novi napredek v zdravniški vedi ni našel odjemalcev in posnemovalcev v naši državi. Kdo pa more zahtevati od zdravnika, da bo z lastnim denarjem kupoval bolniški inventar?

V ilustracijo le: v naših bolnicah lomijo zdravniki ploske noge še vedno z roko, zato ker orodja za par tisoč dinarjev ne prenese naš proračun!

Rapidno navzdol gre naša zdravstvena politika. Smrti je zapisan oni, kogar zaloti težja bolezen.

Res je, kažejo se znaki moderne, kopirane socialne medicine. Imamo higijenski zavod, imamo dečji zavod, toda: tu se bo kapital šele čez deset in več let rentiral!

Danes pa je v državi še preveč tuberkuloze in težke bolezni razsajajo med našim ljudstvom. Zato ne gre odrekati kurativni medicini najenostavnejših in celo v živinskih klavnicah običajnih instrumentov.

Naj se enkrat statistično preračuna, kakšno škodo trpi narodno gospodarstvo, ker se nihče ne briga za čimprejšnjo upostavitve delazmožnosti. Ni vseeno, če boleha delavec pol leta, ali pa ga moderna terapija že po par mesecih usposobi za delo.

Pa pri nas je delovnih sil, neizčrpanih in zdravih, dovolj. Kdo bi se brigal za to največje bogastvo, za zdravje, tako si mislijo oni, ki ugonablajo naše bolnice, naše zdravstvene ustanove in naprave.

Delavska akademija v Celju.

Delavska Akademija priredi v Celju tekom letošnje zime 10 predavanj po sledečem sporedu:

22. novembra 1925: Karl Marks in njegova doba.

6. decembra 1925: Ivan Cankar (ob 7-letnici njegove smrti).

13. decembra 1925: Zgodovina Rusije do danes.

3. januarja 1926: Organizacija delavske izobrazbe.

17. januarja 1926: Slovensko narodno gospodarstvo.

31. januarja 1926: Problemi mednarodnega gospodarstva.

14. februarja 1926: Zgodovina in početki delavskega gibanja.

28. februarja 1926: I. Delavska Olimpijada v Frankfurtu.

14. marca 1926: Bodoča proletarska država.

28. marca 1926: Zdravje in delavski razred.

Znake starosti na obrazu in plešasto glavo

boste preprečili najenostavnejše in najudobnejše s pomočjo z obraza. Druga Fellerjeva močno pomada za lase od-

stranjuje perhljaj, preprečuje izpadanje las in prerano osivelost dveh preizkušenih, zanesljivih in skozi dolga leta priljubljenih preparatov:

1. Fellerjeva prava kavkaška Elza pomada za obraz in kožo, čuva mladost in lepoto ter je najmočnejšega delovanja zoper pege sojetce, ne čisto polt,

rdeče in hrapave roke. Z redovito masažo se odpravijo tudi gube, krhke lase napravi mehke in volne. Cene obeh pomad so enake. Za poizkus 2 lončka od ene vrste ali po en lonček od obeh vrst Elza pomad obenem z zavojnino in poštnino za Din 38, ali samo proti vnaprej poslanem denarju, ker je po-

povzetju poštnina za 10 Din višja. Naročila nasloviti: Lekarnar Eugen V. Feller v Stubiici Donji, Elzatrž 202, Hrvatska. Elza preparati dobijo se po vseh podružnicah konzumnega društva za Slovenijo. Posamezna steklenica Elzafluja po 10 Din ter se dobi po vseh lekarnah in sorodnih trgovinah.

Tedenske novice.

Se bodo delali na Miklošičevi cesti.

Ljubljancani se prokleto motijo, če mislijo, da je Miklošičeva cesta že »čisto fertig«, kakor pravi gospod gerent Turk. Kaj še! Gerentski sosvet hoče oddati na Miklošičevi cesti od sebe vse, kar zmore in zahteva moderni čas in moderna cesta. Zato se je zopet in zopet posvetoval o Miklošičevi cesti in najvažnejši sklepi so sledeči: Po Miklošičevi cesti ljudje in pasažirji ne bodo pljuvali po tleh, kdo pa bi se drznil pljuniti na tlak, na asfalt. Zato bodo namestili pljuvalnike na vseh vogalih asfaltirane ceste. Da še več. Tudi papirja, fizioloških luščin, jabolčnih odpadkov in čebuljevega listja in luka ne bodo metali Jugoslovenci na tlak, na asfalt. Korbe, košare bodo kupili, pa jih na Miklošičevi cesti namestili. Le za »mušter« se gre. Ta »mušter« bo pa Turk izbral in najbolj mu »fresko« figura dopade. In, ker sta Turk, pa Likozar naše gore lističa, vesta, da hodi Ljubljancan najraje v rožicah. Zato bodo na Miklošičevo cesto na kandelabre tudi rožice nasadili. Le, kakšne rožice, o tem je še debata v gerentskem svetu. Likozar je za »Vergissmeinit«, Turk je za »nageljne«. Zdi se nam, da je Turkova argumentacija pravilna, ker je politično utemeljena. Pozabljenček je »plov«, vse skupaj pa je narodno-socialistični simbol in zato ne gre, da bi Miklošičevo cesto z narodnimi »socialisti« pokvarili.

Kaj pa konji? Kdo bo pa neugnane konjske sile zdresiral za dostojno spoštovanje Miklošičeve ceste in upoštevanje gigantskega dela ljubljanskega gerentskega sveta?

Ljubljanske občinske volitve.

Miklošičeva cesta je res rešila avtonomijo ljubljanskega mesta. Notranji minister je že odredil, da se izvedejo občinske volitve tudi v Ljubljani. Dne 7. marca 1926 bo torej dobila Ljubljana zopet svojo avtonomijo.

Čudno je le, zakaj tako pozno volitve. Očividno je tudi sedaj pogorel dr. Ravnihar in — beograjski radikali so raje ugodili želji samostojnih demokratov.

Za danes ugotovimo le: volitve se bodo vršile po sedanjem občinskem volilnem redu in strankam, ki so imele v zadnjem letu vladne valeti v rokah se ni zdelo vredno, da bi izpremenile krivični in nedemokratski volilni red. Zato bo šel ljubljanski proletarij v volitve: za splošno in enako volilno pravico! Sedanja volilni red ne bo prinesel neupravičene zmage oni stranki, ki je grešila tak volilni red za mesto Ljubljana.

Uradniki že frče.

Z Radičevim vstopom v vlado so začeli zopet pisati v ministrstvu upokojitvene, premitivne in odstavitvene dekrete. Odrčal je Pestotnik v Ljubljani, odleteli so nadzorniki v Zagrebu in nagnali so iz ministrstva celo kopo inšpektorjev, sekretarjev in načelnikov. Ponavlja se stara zgodba, vedno grda in ogabna. Ko bi jih odstavili zato, da zmanjšajo uradniški stalež. Ker pa jih odstavljajo zato, da jih nadomestijo s še bolj nesposobnimi, to pa je, kar umno izzivlja v vseh odpor in protest.

Pestotnikov naslednik na prosvetnem oddelku je dr. Lončar. Svoječasno je stal v prvih vrstah socialističnega proletariata, danes se ogreva za drugačne ideale...

Iz knjige korupeije.

V Beogradu postojata tkzv. Brodarski sindikat, ki ima v svojih ro-

kah vso rečno plovbo na Donavi in ki sicer izkorišča vse državne rečne ladje. Svoje delavce in nastavljenice plačuje tako mizerno, da so lansko leto morali v štrajk — kljub zakonu o zaščiti države, upravni svetniki tega sindikata pa dotirajo, zato, da se udeležujejo par sej upravnega sveta, sledeče »nagrade« na leto: Predsednik Milošević 176.248,54 Din, trgovec Vitomir Simić 118.062,27 dinarjev, Milan Stefanović 148.673,88 Din, Kosta Glavinčić 123.684,91 Din, Ignat Bajloni 88.434,94 Din, Milorad Zebić, uradnik min. trgovine (!) 96.470,64 Din itd. itd. Ni čuda, da ima Brodarski sindikat ogromne izgube letno, ker gre dobiček v žep upravnih svetnikov!

Konflikt z Vatikanom.

Z Vatikanom (papežovo vlado) se naša vlada prav nič dobro ne razume. Vzroki so različni — glavni je v tem, da sploh obdržujemo veze z Vatikanom; kaj ima država opraviti s cerkvenim poglavarjem katerekoli cerkve? To je stvar vernikov dotične cerkve. Zato bi bilo treba izvesti ločitev cerkve od države na celi črti. Toda, ker imamo svojega poslanika pri Sv. Stolici, zato imamo s papežovo vlado večkrat konflikte. Enkrat zaradi staroslovenskega bogoslužja, drugič, kakor ravno sedaj, zaradi zavoda sv. Jeronima, o katerem trdi papež, da je njegov, naša vlada pa, da je njen. Pri tem je dobro le to, da papež nima vojske, kakor jo je svoj čas imel, ko so bili zanj še boljši časi. Kako lahko bi iz tega konflikta nastala krvava vojska! Ker se nam pa tega ni bati, skrbje konflikti vlade s papežem za kratek čas in razvedrilo braveev. Da je Korošec pri vseh teh konfliktih na strani papeža, je jasno, drugače ne bi bil klerikalec; za to pa je pri naših državotvornih dobil zopet črna piko več. Mi smo pa na izid tega diplomatskega konflikta sila radovedni!

Moralna klofuta.

Kakor znano se vrši zadnje čase v Londonu podpisovanje locarnskih pogodb. Te pogodbe ima podpisati tudi Italija. To nalogo je prevzel sam vrhovni fašistični vodja Mussolini. O tem so poročali tudi časopisi in vest je prišla na uho angleškemu delavstvu. Samo z ozirom na to vest so angleški železničarji sklenili, da ne bo noben angleški železničar vozil vlaka v katerem bi se nahajal Mussolini. Pameten sklep.

Penderekovina. Tudi ljubljanski policaji imajo že dalj časa pendereke v rabi. Kakor je to orožje že samo po sebi absurdno in prav »policijsko«, se dogajajo v tej žalostni dobi penderekovine take gorostasne zlorabe, da nujno zahtevajo energičnega, soglasnega odpora cele javnosti. Kako bi padali pendereki šele po delavskih hrbtih, če so že pri zadnjih nacionalističnih demonstracijah tako neusmiljeno in boleče padali po orjunaskih hrbtih. Ker so torej tudi nacionalistični krogi preizkusili absurdnost in neumestnost penderekovske nošnje, zato bi bilo prav umestno, če bi i oni potom svojih brezposelnih poslancev izposlovali, da se ukine to srednjeveško orožje, vsaj pa, da se policaja pouči, da penderek ni za človeka. Naravnost nezaslišano je, kako se policaji poslužujejo pendereka. Pijanega človeka spravljajo s penderekom k zavesti, do nezavesti pretepajo celo nacionalističnega demonstranta. Tudi za policijo morajo obveljati gotove meje in izbiti se mora policaju iz glave prepričanje, da lahko upali s penderekom kadar se mu zljubi in zanoče.

Mezdno gibanje uradništva. Te dni zborujejo v Beogradu strokovne organizacije državnega uradništva in baje so odločeni, da sežejo po najskrajnejših sredstvih, če vlada ne bo ugodila njihovim zahtevam. Organizacijam želimo popolnega uspeha. Vendar pa naj se nikar ne zanašajo na one stranke, ki so sedaj v opoziciji, pa hlinijo uradništvu naklonjenost. Danes naša uradništvo žal s prezirom poslušala besede o razrednem boju. Pravimo, žal. Vemo pa, da pelje tudi uradniška pot nujno preko sanjave državotvornosti, preko hlapčevske ponižnosti in slepe udanosti v razredni boj. Takrat pa bodo nastopili tudi za uradništvo drugačni časi. Čim preje se bo to zgodilo, tem preje se bo nehala ostudna in ogabna igra z uradništvom.

Tako delajo socialni demokrati.

V koroškem deželnem zboru so sklenili na predlog socialnih demokratov, da se izvolita dva odbora, ki naj preiščeta vse pritožbe manjšinskih Slovencev, da se brezpogojno izvede ob plebiscitu dana obljuba o popolni ravnopravnosti koroških Slovencev. Rečemo le: tako delajo socialisti. Les se pridi Kranjec učiti! Pri nas pa navijajo šovinizem, zanikajo obstoj narodnih manjšin, potem pa se repenčijo, če jim v zunanjem svetu vračajo po enakem merilu. Dajte zato Nemcem pri nas njihove pravice, potem pa zahtevajte šele enako postopanje tudi drugod. Če pa se bo politiziralo po orjunaskih metodah, potem bo slaba za naše ljudi v inozemstvu.

Volitve v Trgovsko in obrtniško zbornico. V novih proračunskih dvanajstinah je dobil trgovinski minister pooblastilo, da razpiše volitve v Trgovsko in obrtniško zbornico. Torej počasi, pa vendar gre. Končno bodo le izvedli volitve, čeprav niso temu ali onemu všečne in prijetne.

Cerkvena bera. Včasih so tarnali kaplani, fajmoštri in farani nad bero, češ, človek mora prosjačiti, da dobi pošteno plačilo za svoje delo. Sedaj pa so rekli doli v Beogradu: bomo pa bero odpravili pa davek vpeljali. Toda kaplani in fajmoštri pa pravijo: bolje drži ga ko lovi ga. Boljša je gotova bera kot pa negotova davščina. Pa se bo tudi iz tega konflikt razplel. Za bero in denar se bodo pa kaplani pošteno potegnili.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani pošilja delodajalcem računske izvlečke iz njihovih tekočih računov. Na podlagi teh jim je podana možnost, da brez vsakih posebnih izterjevalnih stroškov poravnajo svoje zaostanke na zavarovalnih prispevkih. Urad delodajalce vladno opozarja, da onim, ki na ta opomin sploh ne reagirajo in proti katerim je urad prisiljen v svrhu daljše izterjave dolžnih prispevkov uvesti tudi še sodno izterjavo, ne bo dovoljeval nikakih ugodnosti glede plačevanja njihovega zaostanka.

SODRUGI! POZOR!

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani bo izdala tekom prihodnjih dni brošuro: »Kako uveljavljaj pravice, ki mi jih nudi zakon o zavarovanju delavcev?« Brošura vsebuje vse, kar mora vedeti zavarovane za slučaj boleznin in nezgode. Strokovna komisija pozivlja vse organizacije in zaupnike, da že sedaj naroče brošuro, da bo vedela za prilično število naklade! Brošura bo stala Din 10.

S to brošuro bomo ugodili ponovno izraženi želji, da dobe delavci priliko poučiti se o določbah zakona o zavarovanju delavcev.

Iz Ljubljane.

Deseto predavanje Delavske Akademije se bo vršilo v četrtek, dne 3. decembra t. l. v veliki dvorani Mestnega doma. Predava »O leposlovju« s. Rudolf Golouh.

Novinarski koncert. V torek, 1. decembra, se bo vršil v »Unionovi« dvorani vsakoleten novinarski koncert. Pri koncertu sodelujejo najboljši ljubljanski pevski zbori ter umetnice dramskega gledališča. Tudi naša glasba bo častno zastopana. Spored je zelo bogat in pester. Pele se bodo pesmi Adamiča, Hetzeja, Kimovca, Brajša-Rašana itd. Izvajala se bosta nadalje Beethovnova uvertura »Coriolan« ter odlomek iz opere »Knez Igor« od Borodina. Igra tudi godba Dravske divizije. Koncert bo v vsakem oziru na višku. Ves čisti dobiček je namenjen penzijskemu skladu novinarskega udruženja. Tudi ta koncert novinarskega udruženja bo gotovo, kakor vsi dosedanji, prav obilno posečen.

Iz Celja.

Delavska akademija v Celju. V nedeljo, dne 22. novembra se je vršilo v Celju v gostilni pri »Jugoslovnanu« prvo predavanje. Vzlic temu, da je bilo samo nekaj ur časa za agitacijo, je bilo predavanje povoljno obiskano. Predaval je s. dr. Tuma o temi: »Karl Marks in njegova doba«; predavatelju so navzoči sledili z veliko pozornostjo in zanimanjem. Splošna želja delavstva je, da bi se vršilo še več takih predavanj. Navzočih je bilo 84 sodrugov in sodružic. Opozarjamo ob enem vse sodruge na diskuzijske večere, ki se vrše vsako soboto v istem lokalu. To je začetek naše govorniške šole. Kdor hoče biti agitator in govornik mora nekaj znati in vedeti. Torej, učimo se! Na delo!

Izlet na Dunaj. Dunajski sodrug prirede 1. 1926. od 3. do 11. julija veliko delavsko šporno in kulturno prireditev. Preskrbeli bodo polovično vožnjo in znatno znižani vizum, kakor tudi zelo ceno prehrano vse zunanje goste. Celjski sodrug so sklenili, da se tega izleta na Dunaj udeleže; mogoče jim bodo sledili še sodrug iz drugih krajev. V ta namen se pobirajo hranilni prispevki, katere pobira s. Koren v Celju. Treba bo vsega skupaj okoli 800 dinarjev za vožnjo, vizum in prehrano. Ta prireditve bo prekrsila vse prireditve, ki jih je priredilo dosedaj internacionalno delavstvo.

Za izborno kakovost našega mila »Gazela« lahko jamčimo! Sicer pa kupite samo 1 kos in uverili se bode sami, da je naša trditev resnična.

ZIKA

je najboljša žitna kava.

Prava naša domača
Kolinska cikorija
vam jamči
pristnost in jakost!

LISTEK.

Stockholmska spomenica.

(Dalje.)

Vsled tega je zmedena avstrijska politika proti Srbiji naravnost nerazumljiva. Razumljiva postane le, ako se vzame, da so Avstrijo sploh v nje vnanji politiki vodili Madjari in so le-ti imeli prosto roko za njih aspiracije na Balkan. Dr. Stolper v arhivu za socijalno znanost l. 1916. izvaja popolnoma prav: »Močan delež na vzrokih vojne je imela nesrečna trgovinska politika Avstro-Ogrske proti Balkanskim državam, pripravljala je rusofilski propagandi ugodna tla.« Značilna za obnašanje Avstro-Ogrske proti Srbiji je trgovska politika od l. 1905. sem. Izvoz Srbije na živini in deželnih pridelkih je bil nakazan docela na Avstro-Ogrsko. Ob pičli trgovinski bilanci je bil zapor za Srbijo naravnost nesreča. Po drugi strani pa je Avstrija mogla preskrbovati Srbijo s svojo industrijo popolnoma, tako da kaže uvoz za Av-

stro-Ogrsko pretežno korist in je izvoz Srbije na živini tvoril za pasivno stanje Avstro-Ogrske naravnost jeziček na vesi t. j. s pripustitvijo prostega živinskega izvoza, je Avstro-Ogrska mogla kriti svojo potrebnost celoma. Avstro-Ogrska je vse preprečila. Če tudi je bilo v trgovinski pogodbi določil dovolj, ki so omogočile pravilni izvoz živine, se je isti od ogrskih veterinarjev na migljaj ogrske vlade ali pa ogrske borze, kadar si bodi onemogočil. Avstro-Ogrska je navila gospodarski vijak popolnoma samovoljno in z vso silo, da bi Srbijo politično in nacionalno ukrotila. Vsled zmagovite balkanske vojne, se je samozavest Srbov v kraljevini, kakor tudi v sosednji Avstriji dvignila do viška. S sunkom proti Solunu, v prijateljskih odnosih z Grško in z očitno podporo zapadnih držav, se je Srbiji omogočilo, da se stori gospodarski od Avstro-Ogrske popolnoma neodvisno. Javno je postalo, da Srbija pri mirnem daljšem razvoju enega desetletja zavzame tak položaj na Balkanu, da bi bil pot Avstro-Ogrske na jug toliko ka-

kor zaprt ter da se krepka srbska pasma v zvezi s Hrvati in Slovenci razvije tudi v Avstriji kljub vsemu protipritisku Nemcev in Madjarov. Obnašanje Avstro-Ogrske za zadnje balkanske vojne je moralo v Srbiji vzbujati le mezaupanje. Srbija je lahko po vsakem diplomatskem koraku Avstro-Ogrske ugotovila, da cilji le na to, da Srbijo iztisne in da poskuša Srbijo žaliti pri vsaki priložnosti. To je spravilo srbske politike prav do nemoznega nemira. Ljudski glas je pa bil proti Avstriji skrajno napet. Danes je še vedno nepojasnjeno, kdo je koncem koncev pobudil zaroto v Sarajevu. Ta je bila tako malo v interesu kraljevine Srbije in srbskega ljudstva, da je naravnost nemogoče misliti, da so jo tudi le slutili razsodni srbski politiki. Po drugi strani je vedelo nemško in avstrijsko vojskino vodstvo, da je Rusija komaj zadostno vojaški pripravljena, da bi vzdržala sunek združene Nemčije in Avstro-Ogrske. Kakor je Bismarek l. 1866. in 1870. v zavesti boljše vojaške pripravljenosti izzval obe vojni, tako

je tudi l. 1914. na dlani, da je v interesu Nemčije in Avstrije zaplesti Srbijo v vojno in pri tej priliki končno obračunati tudi s Francijo in Rusijo. Če se tudi pritegne politični umor v Sarajevu kot povod vojne, je to le deloma prav, kajti vsaka še tako majhna zapletka je bila sposobna privedi do željenega preloma. Ker pa je Srbija kratko pred vojno po nasvetu zapadnih držav vse storila, kolikor se od svobodne države sme zahtevati na zadoščenju, pade krivda vojne popolnoma na Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Atentat Oberdankov proti avstrijskemu cesarju l. 1882. in sledeče slavljenje Oberdanka kot mučenika po celi Italiji, gori do ministerijelnih krogov, bilo je očitno za celo Evropo. Vendar Avstrija v tem ni našla nobenega povoda pričeti z Italijo vojno, marveč so obe državi nadaljevali nemoteno svoje prijateljske odnose v trozvezi in to Avstro-Ogrska na lastno škodo. Umor v Sarajevu torej ni bil nikak nujen povod za strahovalno vojno.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Trbovelj.

Novi gerent. Naš občinski zastop je dobil novega gerenta v osebi g. Gustava Vodušeka. Mi tega moza dobro poznamo kot velikega neprijatelja ubogega delavca. Pri prevratu je mož moral kot župan odstopiti, ker si ga je delavstvo dobro zapomnilo. Ni ga bilo kraja, ki bi trpel tako pomanjkanja v času svetovne vojne, kakor ravno Trbovlje, a mož za ubogega trpina ni imel srca. Njegova krivda je tudi, da še nimamo meščanske ali druge višje šole. Meseca marca pa se bo tisoč in tisoč glasov razlegalo: »Vodušek nam županil ne bo!«

Prosveta.

»Delavska akademija«. 7. večer »Delavske akademije« se je vršil v četrtek 12. t. m. ob 7. uri zvečer. Predaval je g. Bartol, slušatelj filozofske fakultete o nekaterih življenjskih problemih v zvezi s filozofijo. Uvodoma je omenil nekatere teorije o nastanku in življenju živih bitij. Vsako bitje je živ organizem, sestavljen iz mnogih celic ali stanic, ki vsebujejo življenjski sok protoplazmo. Narava izločuje boljše, razvitejše vrste bitij, v življenju se uveljavljajo ona bitja, ki so bolj borbeni, bolj žilava in ki se hitreje plode. V naravi vlada najhujša borba za obstanek, ne samo borba med posameznimi bitji, nego vse bolj tudi borba med posameznimi vrstami. Glede miselnega življenja bitij obstoje dve hipotezi, ena, na čelu ji ruski znanstvenik Pavlov, trdi, da poseduje vsako najmanjše bitje gotovo mero razuma, druga struja pa trdi, da vladajo živalski in rastlinski svet instinkti ali nagnjenja. Predavatelj je omenil tudi nekaj tozadevnih znanstvenih poizkusov, katere vsaka teh struj tolmači po svoje. Dalje je g. govornik omenil ne-

katere teorije znanstvenikov kot Darwin, Haeckla, Virchova itd. Predavanje je trajalo približno eno uro, navzočih je bilo nad 300 oseb. Želeli bi si le bolj jasnega, delavstvu umljivega predavanja ter kolikor mogoče manj strogo znanstvenih izrazov. —br—

Delavska Akademija. 8. večer Delavske Akademije se je vršil v četrtek, dne 19. t. m. Predaval je inž. Koželj o nekaterih iznajdbah na polju fizike in elektrike. Uvodoma je na kratko omenil zgodovinski razvoj človeštva glede iznajdb, nato pa prešel takoj na važnejše pojme iz strojeslovja in elektrike. Razložil je nekatere fizikalne elemente, kot silo, vodno moč in parni pogon. Glede elektrike je predavatelj povdaril, da ni o njenem bistvu še nič gotovega, vendar je za nas najprikrajnejša oblika energije. Opisal je dalje vse važnejše električne iznajdbe kot električno luč, telegraf, telefon in televizijo. Pojasnil je nekatere pojme kot volt, ampere itd. Naglasil je velik pomen vodnih sil, katerih je v Jugoslaviji skoro 9 milijonov konjskih sil, izrabljenih pa je samo 70.000, od teh le v Sloveniji 46.000. Kot značilnost je g. inženir omenil, da je v Ljubljani najdražji električni tok na svetu. Predavanje je trajalo dobro uro in so poslušalci ves čas pozorno sledili zanimivemu predavanju. Navzočih je bilo nad 250. V tako obsežni dvorani, kot je v Mestnem domu, bi si tudi želeli malo krepkejšega govora. —br—

Robinson, knjiga za našo mladino. Pravkar je izšla v založbi tiskarskega in litografskega zavoda I. Blasnika nasl. v Ljubljani prekrasna »Povest o Robinsonu«, ki jo je za angleško mladino priredil Kathleen Fitzgerald, v slovenščino pa preložil mojster našega jezika Bogumil Vdovič. Knjiga je okrašena z 26 lepimi štirbarvnimi slikami, ki jih je po izvirniku slike posnel litografski zavod založnika tako umetniško

dovršeno, da so nekatere slike celo lepše izdelane kot one v originalni izdaji. Vdovičeva slovenščina je izredno lepa in blaglasno tako, da je ta izdaja Robinsona izreden knjižni dogodek za naš narod, kajti lahko se reče, da takšne knjige nima vsak narod. Knjiga je namenjena zlasti mladini, pa tudi odrasli jo bodo brali z užitkom. Tudi je zelo primerno darilo za Miklavža ali Božič. Cena brošurani knjigi je Din 15, trdo vezani pa Din 20, po pošti Din 1 več. Dobi se pri nas v vseh knjigarnah in naravnost pri založniški tvrdki, to je pri I. Blasnika nasl. d. d. tiskarski in litografski zavod v Ljubljani, Breg št. 12.

ZA TISKOVI IN VOLILNI SKLAD.

Do sedaj nabranih	Din 18.452.40
na nabiralno polo št. 10	
nabrala kraj. pol. org.	
SSJ v Guštanju med sle-	
dečimi sodrugi:	
Gradišnik Matija	5.—
Dietinger Ivan	5.—
Steharnik Ivan	1.75
Lepko	10.—
Božej Franc	5.—
Banče Andrej	2.—
Mlatej P.	5.—
Kokal Franc	2.—
Paradič Pavle	2.—
Pogorivčnik Ivan	3.—

Sekalo Blaž	3.—
Erjavc Franc	2.—
Sadovnik Franc	2.—
Križan Bogomir	3.—
Mežner Franc	5.—
Ledenik Karl	1.50
na nabiralno polo št. 9	
nabral s. Luka Juh v	
Guštanju med sledečimi	
sodrugi:	
Luka Juh	5.—
Orosil Josip	10.—
Verčko Ivan	10.—
I. Znidarič, Vuzenica	10.—
Rihard Vitrih	1.—
Cešnik Anton	3.—
Voik Franjo	2.—
Franc Apohal	5.—
Skrivarnik Anton	5.—
Derbodol Aleš	5.—
Lakovnik Franc	5.—
Petrič Franc	3.—
Žager Maks	2.—
Valentar	1.—
Drama Bartl	2.25
Stohar Vinko	1.75
Čepelnik Jožef	1.50
Senšnjak Karl	2.—
Močnik Luka	2.—
Podojsteršek Martin	2.—
Edvard Lenič, Francija	5.—

Skupaj Din 18.593.15

Kdor hoče štediti, ali komur je iz zdravstvenih ozirov potrebno, da uživa
kavni nadomestek
temu se najtopleje priporoča, da poskusi FRANCKOV

ENRILO

s katerim se da prirediti ravno tako ceneno, kakor okusno kavo.

Proizvajajo:

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

L. MIKUŠ

Ljubljana, Mestni trg 15.
priporoča svojo zalogo
dežnikov ter sprehajalnih palic.
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Vedno zadnje novosti

v damskih in moških
filc in velour klobukih
ter moderniziranje istih
po najnovjših modelih
v tovarni

slamnikov in klobukov
FRANC CERAR
Domžale.

Celjska milarna d. z o. z. v Celju

dobavlja v kakovosti nedosegljivo

pralno in terpentinsko milo znamke

Hubertus
milo
Celje

Klobuke

trpežni volneni D 63, fini D 80,
fini in moderni D 108, krasni iz
pristine dlake D 190, najfinejša
specialiteta „Ita“ D 240 — 270

razpošilja
veletrgovinaR.
STERMEČI
Celje, št. 56

Ilustrovani cenik z čez
1000 slikami se pošlje
vsakemu zastopniku, vsaki
od sukna, kamgarna in
razne manufakturne ro-
be pa samo za 8 dni na
ogled. Kdor pride s via-
kom kupovat, dobi na
kupu primerno povrnitev
vrednje. Kar ne ngaja in
ni odresano, se zamenja
ali vrne denar. Naročila
čez D 500 poštnine pro-
ste. Trgovci en gros cena.